

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ
Кафедра економіки та управління виробничим
і комерційним бізнесом

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
та завдання до контрольної роботи з дисципліни
"АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ"

Харків – 2015

Методичні вказівки розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом 2 квітня 2015 року, протокол № 10.

Рекомендуються для студентів напряму 6.030509 «Облік і аудит» заочної форми навчання.

Укладачі:

проф. В.В. Компанієць,
доц. І.В. Токмакова

Рецензент

проф. О.Г. Кірдіна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ
до контрольної роботи з дисципліни
"АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ"

Відповідальний за випуск Токмакова І.В.

Редактор Страхова В.В.

Підписано до друку 11.06.15 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,0. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Порівняльний та факторний аналіз основних показників, що характеризують виробничо-фінансову діяльність підприємства.....	5
2 Аналіз виробництва продукції.....	7
3 Аналіз собівартості продукції.....	12
4 Аналіз фінансових результатів, критичного виторгу та запасу фінансової міцності.....	16
5 Аналіз фінансового стану підприємства.....	22
Питання дисципліни для самоконтролю.....	27
Список літератури.....	29
Додаток А.....	30
Додаток Б.....	32
Додаток В.....	34
Додаток Г.....	40

Вступ

Мета контрольної роботи – вивчення основ організації та технічних прийомів економічного аналізу; набуття практичних навичок у виконанні аналітичних розрахунків та оцінці основних показників, що характеризують діяльність підприємства, оцінці факторів, що впливають на обсягові та якісні показники діяльності підприємства.

Контрольна робота складається з п'яти розділів.

Номер варіанта відповідає останній цифрі шифру залікової книжки, за виключенням варіанта "0". Студент, який має останню цифру шифру "0", повинен обрати вихідні дані за варіантом "10".

Перший та п'ятий розділ виконуються за вихідними даними про діяльність промислових підприємств, які наведені у додатках А, В, з використанням у висновках середньогалузевих значень показників, які наведені у додатку Г.

У завданнях другого, третього та четвертого розділу номер варіанта відповідає значенню показників за фактом, а номер попереднього варіанта – значенню показників за планом. Наприклад, якщо остання цифра шифру залікової книжки – "4", то значення за фактом відповідають показникам четвертого варіанта, за планом – третього.

Загальний обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати 20 сторінок, сторінки повинні бути пронумеровані.

Розділ 1

ПОРІВНЯЛЬНИЙ ТА ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ВИРОБНИЧО- ФІНАНСОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

За вихідними даними про діяльність промислових підприємств (додаток А):

1) розрахувати абсолютну та відносну зміну обсягових показників у звітному році порівняно з попереднім за формою таблиці 1.1;

2) розрахувати якісні показники, встановити їх абсолютну зміну у звітному періоді порівняно з попереднім за формою таблиці 1.2;

3) виконати факторний аналіз деяких показників, для чого оцінити:

3.1) як вплинула на абсолютну зміну випуску товарної продукції у звітному році порівняно з попереднім:

- зміну фондвіддачі та середньорічної вартості основних фондів;

- зміну середньорічної продуктивності праці та середньорічної чисельності промислово-виробничого персоналу.

У висновку оцінити резерви підвищення обсягів випуску продукції;

3.2) як вплинула на абсолютну зміну матеріальних витрат на випуск товарної продукції у звітному році порівняно з попереднім зміна обсягу випуску товарної продукції та матеріаломісткості продукції, у висновку зазначити резерви зниження матеріальних витрат;

3.3) як змінилася рентабельність реалізованої продукції у звітному році порівняно з попереднім під впливом зміни виторгу від реалізації та собівартості реалізованої продукції.

При виконанні завдань цього розділу необхідно застосовувати методи абсолютних різниць та ланцюгових підстав, а також логарифмічний та інтегральний методи.

Наведемо розрахункові формули для визначення основних якісних показників.

Фондвіддача (ФО) визначається

$$\Phi O = \frac{Q}{\overline{O\Phi}}, \quad (1.1)$$

де Q – обсяг товарного випуску у діючих цінах;

$\overline{O\Phi}$ - середньорічна вартість основних виробничих фондів.

Матеріаловіддача (МО) визначається

$$MO = \frac{Q}{MB}, \quad (1.2)$$

де MB – матеріальні витрати на виробництво продукції.

Середньорічний виробіток одного працівника (ПВП) визначається

$$ПВ = \frac{Q_n}{\bar{Ч}}, \quad (1.3)$$

де Q_n – обсяг товарного випуску у порівняних цінах;

$\bar{Ч}$ - середньооблікова чисельність промислово-виробничого персоналу.

Рентабельність реалізованої продукції (R_{pn}) визначається

$$R_{pn} = \frac{\Pi_{pn}}{C_{pn}} * 100\%, \quad (1.4)$$

де Π_{pn} – прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток);

C_{pn} – собівартість реалізованої продукції.

$$\Pi_{pn} = B_p - C_{pn}, \quad (1.5)$$

де B_p - виручка від реалізації продукції.

Таблиця 1.1 - Аналіз динаміки обсягових показників, які характеризують виробничо-фінансову діяльність підприємства N

Найменування показника	Значення		Зміна	
	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютна (+, -)	Відносна, Тр, %
1	2	3	4	5

Таблиця 1.2 - Основні якісні показники, які характеризують виробничо-фінансову діяльність підприємства N

Найменування показника	Значення за роками		Абсолютна зміна, (+/-)
	Попередній рік	Звітний рік	
1 Фондовіддача, грн/грн			
2 Матеріаловіддача, грн/грн			
3 Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн			
4 Рентабельність реалізованої продукції, %			

Розділ 2

АНАЛІЗ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ

За вихідними даними таблиць Б.1, Б.2 додатка Б:

1) провести аналіз виконання плану з обсягу виробництва товарної продукції, виконання плану з асортименту.

Для виконання завдання скласти таблиці 2.1, 2.2. Оцінку виконання плану з асортименту провести способом найменшого відсотка та способом середнього відсотка;

2) провести аналіз зміни обсягу товарного випуску за рахунок впливу таких факторів:

- зміна обсягу виробництва у натуральному виразі;
- зміна ціни на вироби.

Для виконання завдання скласти таблицю 2.3.

За результатами аналізу зробити висновки.

Методичні вказівки до розв'язання завдання

Виконання плану з обсягу виробництва $\% ВП_Q$ визначається за формулою

$$\% ВП_Q = \frac{Q^{\phi-nл}}{Q^{нл}} \cdot 100\% , \quad (2.1)$$

$$Q^{\phi-n} = \sum C_i^{нл} V_i^{\phi} , \quad (2.2)$$

де $Q^{\phi-nл}$ - фактичний обсяг товарного випуску у цінах плану;

$Q^{нл}$ - плановий обсяг товарного випуску;

C_i - оптова ціна і-го виробу.

Виконання плану з асортименту можна визначити методом середнього відсотка та методом найменшого відсотка.

За методом найменшого відсотка виконання плану за асортиментом $\% ВП_{ac}$ приймається на рівні найменшого з усіх виробів відсотка виконання плану з обсягу ($\min \% ВП_{V_i}$):

$$\% ВП_{ac} = \min \% ВП_{V_i} , \quad (2.3)$$

$$\% ВП_{V_i} = \frac{V_i^{\phi}}{V_i^{нл}} \cdot 100\% , \quad (2.4)$$

де $V_i^{\phi}; V_i^{нл}$ - відповідно фактичний та плановий обсяг виробництва у натуральному виразі за і-м виробом.

За методом середнього відсотка виконання плану з асортименту визначається так:

$$\% ВП_{ac} = \frac{Q^{зар}}{Q^{нл}} \cdot 100\% , \quad (2.5)$$

де $Q^{зар}$ - обсяг товарного випуску , зарахований у виконання плану з асортименту.

Обсяг товарного випуску, зарахований у виконання плану з асортименту, приймається на рівні фактичного обсягу випуску у

цінах плану, але не вище запланованого (продукція, що вироблена понад план або не передбачена планом, не зараховується у виконання плану з асортименту).

На зміну фактичного обсягу товарного випуску у вартісному виразі порівняно з планом у першу чергу впливає зміна обсягу випуску у натуральному виразі та зміна оптових цін на продукцію.

Для визначення впливу зазначених факторів на зміну обсягу товарного випуску необхідно скористатись методом ланцюгових підстав.

Вплив зміни обсягу виробництва окремого виробу на зміну загального обсягу товарного випуску (ΔQ_{V_i}) визначається

$$\Delta Q_{V_i} = V_i^{\phi} * C_i^{nl} - V_i^{nl} * C_i^{nl} = Q_i^{\phi} - Q_i^{nl}. \quad (2.6)$$

Вплив зміни обсягу виробництва усіх виробів на зміну загального обсягу товарного випуску (ΔQ_V) визначається

$$\Delta Q_V = Q^{\phi-nl} - Q^{nl}. \quad (2.7)$$

Вплив зміни ціни окремого виробу на зміну загального обсягу товарного випуску (ΔQ_{C_i}) визначається

$$\Delta Q_{C_i} = V_i^{\phi} * C_i^{\phi} - V_i^{\phi} * C_i^{nl} = Q_i^{\phi} - Q_i^{\phi-nl} \quad (2.8)$$

Вплив зміни цін взагалі за усіма виробами на зміну обсягу товарного випуску (ΔQ_C) визначається

$$\Delta Q_C = Q^{\phi} - Q^{\phi-nl}. \quad (2.9)$$

Для зручності усі розрахунки факторного аналізу необхідно звести до таблиці 3.3.

Наприкінці розрахунків необхідно зробити перевірку

$$\Delta Q = Q^{\phi} - Q^{nl} = \Delta Q_V + \Delta Q_C. \quad (2.10)$$

У висновках до факторного аналізу необхідно зазначити, за рахунок яких виробів і яких факторів відбулося збільшення чи зменшення обсягу товарного випуску.

Розділ 3

АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ

Завдання 3.1

За вихідними даними таблиці Б.5 додатка Б виконати аналіз виробничої собівартості продукції. Для цього визначити :

- відхилення (абсолютне та відносне) фактичної виробничої собівартості від планової, взагалі та за статтями витрат;
- відхилення фактичної структури собівартості від планової.

Результати аналізу оформити у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Аналіз виробничої калькуляції виробу

Стаття витрат	Значення		Відхилення		Структура (%)	
	за планом	фактично	абсолютне (+,-)	відносне (%)	за планом	фактично
1	2	3	4	5	6	7
1						
2						
...						
10						
Усього						

При розрахунку загальної величини виробничої собівартості зворотні відходи віднімаються, а для того, щоб визначити питому вагу матеріальних витрат у складі виробничої собівартості, спочатку необхідно зі складу матеріальних витрат відняти зворотні відходи.

Завдання 3.2

За вихідними даними таблиць Б.1 та Б.3 додатка Б виконати факторний аналіз змінної собівартості товарного випуску. Результати розрахунків звести у таблицю 3.2. Зробити висновки.

Методичні вказівки до розв'язання завдання

На відхилення фактичної змінної собівартості товарного випуску від планового рівня впливає зміна обсягу виробництва, структури виробництва та змінної собівартості окремих виробів.

Вплив зміни обсягу виробництва окремого виробу на змінну собівартість усього випуску ($\Delta C_{зМV_i}$) визначається

$$\Delta C_{зМV_i} = c_{зМ_i}^{нл} * V_i^{\phi} - c_{зМ_i}^{нл} * V_i^{нл} = C_{зМ_i}^{\phi-нл} - C_{зМ_i}^{нл}, \quad (3.1)$$

де $c_{зМ_i}^{нл}$ - планова змінна собівартість і-го виробу;

$C_{зМ_i}^{нл}$ - планова змінна собівартість товарного випуску і-го виробу;

$C_{зМ_i}^{\phi-нл}$ - змінна собівартість товарного випуску і-го виробу, розрахована, виходячи з фактичного обсягу виробництва та планової собівартості і-го виробу.

Вплив зміни обсягу виробництва усіх виробів на змінну собівартість товарного випуску ($\Delta C_{зМV}$) визначається

$$\Delta C_{зМV} = C_{зМ}^{\phi-нл} - C_{зМ}^{нл}. \quad (3.2)$$

Вплив зміни змінної собівартості окремого виробу ($\Delta C_{зМ_c}$)

визначається

$$\Delta C_{зМ_c} = c_{зМ_i}^{\phi} * V_i^{\phi} - c_{зМ_i}^{нл} * V_i^{\phi} = C_{зМ_i}^{\phi} - C_{зМ_i}^{\phi-нл}. \quad (3.3)$$

Вплив зміни змінної собівартості усіх виробів ($\Delta C_{з.м.}^{c_{з.м.}}$)

визначається

$$\Delta C_{з.м.}^{c_{з.м.}} = C_{з.м.}^{\phi} - C_{з.м.}^{\phi-пл} . \quad (3.4)$$

Результати усіх розрахунків необхідно звести у таблицю, після чого зробити перевірку

$$\Delta C_{з.м.} = C_{з.м.}^{\phi} - C_{з.м.}^{пл} = \Delta C_{з.м.}^{\phi} + \Delta C_{з.м.}^{c_{з.м.}} . \quad (3.5)$$

У висновках зазначити, за рахунок яких виробів та факторів і у якому розмірі відбулося збільшення чи зменшення собівартості товарного випуску у частині змінних витрат.

Розділ 4

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ, КРИТИЧНОГО ВИТОРГУ ТА ЗАПАСУ ФІНАНСОВОЇ МІЦНОСТІ

Завдання

1 За вихідними даними додатка Б визначити показники, які характеризують фінансові результати, критичний виторг та запас фінансової міцності за планом та фактично, відхилення фактичного рівня показників від планового. Результати розрахунків звести у таблицю 4.1. Зробити висновки.

2 Виконати факторний аналіз маржинального доходу та прибутку, результати якого звести у таблицю 4.2. Зробити висновки.

Методичні вказівки до розв'язання завдання

Критичний обсяг виробництва – це такий обсяг виробництва, при якому підприємство не отримує ані прибутків, ані збитків, тобто прибуток дорівнює "0".

Визначення критичного обсягу необхідно при аналізі та плануванні діяльності фірми, бо це така межа, нижче якої виробництво продукції (робіт, послуг) стає не вигідним.

Критичний обсяг виробництва можливо визначити у натуральному, умовно – натуральному та вартісному виразі.

При розрахунках критичного обсягу виробництва робиться припущення, що обсяг випуску продукції дорівнює обсягу реалізації, а також, що витрати на виробництво та реалізацію продукції чітко поділяються на постійні (незалежні від обсягу виробництва) та змінні (залежні від обсягу виробництва).

Критичний обсяг виробництва у вартісному виразі будемо називати критичним виторгом, пам'ятаючи про рівняння обсягу випуску обсягу реалізації.

Критичний виторг визначається за формулою

$$B_{\kappa} = \frac{C_{\text{пост}}}{\text{МД}} * B_{\phi}, \quad (4.1)$$

де МД – загальна сума маржинального доходу підприємства;
 B_{ϕ} – виторг фактичний.

Маржинальний дохід – це різниця між виторгом від реалізації та змінними витратами, або сума постійних витрат та прибутку, тобто

$$\text{МД} = B - C_{\text{зм}}; \quad (4.2)$$

$$\text{МД} = \Pi - C_{\text{пост}}, \quad (4.3)$$

де Π – прибуток від випуску та реалізації продукції;
 $C_{\text{пост}}$ – постійні витрати.

Фактичний виторг (B_{ϕ}) – це той виторг, який є чи планується у наступному періоді, виходячи не з розрахункових (критичних) обсягів, а з фактичних (чи запланованих) обсягів виробництва (реалізації).

При розрахунках критичного обсягу виробництва та критичного виторгу, як вже вказувалось, роблять таке припущення, що обсяг реалізації дорівнює обсягу виробництва, а з цього слідує, що виторг від реалізації дорівнює обсягу товарного випуску $V=Q$ (а цей показник було визначено у 2 розділі).

Наступний показник, що розглядається, це – запас фінансової міцності (ЗФМ). Він визначається в абсолютному та відносному виразі. Запас фінансової міцності в абсолютному виразі показує, на скільки грошових одиниць можливо знизити фактичний виторг до рівня критичного. У відносному виразі показує, на скільки відсотків можливо знизити виторг до рівня критичного. Це дуже важливий показник, бо свідчить про стійкість фірми до можливих коливань цін та обсягів продажу у зв'язку зі зміною кон'юнктури.

Запас фінансової міцності в абсолютному виразі визначається

$$ЗМФ = B_{\phi} - B_{K}, \quad (4.4)$$

у відносному

$$\% ЗМФ = \frac{ЗМФ}{B_{\phi}} \cdot 100\%, \quad (4.5)$$

або, перетворюючи формулу (4.5), маємо

$$\% ЗМФ = \frac{B_{\phi} - B_{K}}{B_{\phi}} \cdot 100\% = \left(1 - \frac{B_{K}}{B_{\phi}}\right) \cdot 100\% = \left(1 - \frac{З_{пост}}{МД}\right) \cdot 100\%. \quad (4.6)$$

Після розрахунку запасу фінансової міцності необхідно остаточно заповнити таблицю 4.1, зробивши відповідні висновки, порівнюючи фактичні значення показників із запланованими.

Для прийняття оптимальних управлінських рішень можливо порівнювати критичні обсяги та запас фінансової міцності фірми за різними варіантами плану, порівнювати запас фінансової міцності (у відносному виразі) різних фірм.

Треба зазначити, що критичний обсяг, критичний виторг, запас фінансової міцності змінюється під впливом таких факторів, як собівартість продукції у частині змінних витрат, постійні витрати, ціна продукції, структура виробництва продукції та факторів, які впливають на ці перелічені складні фактори. Тому при зміні ціни, собівартості і т. д. буде змінюватися критичний обсяг і критичний виторг.

На останньому етапі необхідно виконати факторний аналіз показників, що характеризують фінансові результати, тобто прибутку та маржинального доходу.

Таблиця 4.1 – Аналіз фінансових показників та критичних співвідношень

Найменування показника	Значення		Відхилення	
	за планом	фактично	абсолютне (+,-)	відносне $T_p, \%$
1 Фактичний виторг, грн, B_ϕ				
2 Змінні витрати, грн, $C_{зм}$				
3 Маржинальний дохід, грн, MD				
4 Постійні витрати, грн, $C_{пост}$				
5 Прибуток, грн, Π				
6 Критичний виторг, грн, B_K				
7 Запас фінансової міцності				
7.1 в абсолютному виразі, грн, $ЗМФ$				
7.2 у відсотках, $\% ЗМФ$				

Маржинальний дохід залежить від виторгу та змінних витрат (4.2). Оскільки виторг дорівнює обсягу товарного випуску ($B = Q$), можна записати, що

$$MD = Q - C_{зм}, \quad (4.7)$$

$$\Delta MD = \Delta MD_Q + \Delta MD_{C_{зм}}. \quad (4.8)$$

У свою чергу зміна маржинального доходу під впливом зміни обсягу товарного випуску (ΔMD_Q)

$$\Delta MД_Q = \Delta Q_V + (-\Delta C_{3M_V}) \cdot (4.9)$$

Зміна маржинального доходу під впливом зміни витрат ($\Delta MД_{C_{3M}}$)

$$\Delta MД_{C_{3M}} = -\Delta C_{3M} \cdot (4.10)$$

На обсяг товарного випуску впливають ціни (ΔQ_u) та обсяг випуску у натуральному виразі (ΔQ_V). Відповідні розрахунки були виконані у розділі 2 (таблиця 2.3)

$$\Delta Q = \Delta Q_u + \Delta Q_V \cdot (4.11)$$

На змінні витрати також впливає обсяг випуску у натуральному виразі (ΔC_{3M_V}) та змінна собівартість виробів ($\Delta C_{3M_{C_{3M}}}$). Відповідні розрахунки виконані у розділі 3 (таблиця 3.2).

$$\Delta C_{3M} = \Delta C_{3M_V} + \Delta C_{3M_{C_{3M}}} \cdot (4.12)$$

Тоді, виходячи з (4.8), (4.11), (4.12), можна записати:

$$\Delta MД = (\Delta Q_V - \Delta C_{3M_V}) + \Delta Q_u - \Delta C_{C_{3M}} \cdot (4.13)$$

або, оскільки $\Delta MД_u = \Delta Q_u$; $\Delta MД_{C_{3M}} = -\Delta C_{C_{3M}}$, (4.14), (4.15)

$$\Delta MД = \Delta MД_V + \Delta MД_u + \Delta MД_{C_{3M}} \cdot (4.16)$$

Прибуток від випуску (реалізації) продукції, виходячи з (4.3), можна розрахувати так:

$$\Pi = MD - C_{пост}. \quad (4.17)$$

Тоді розрахункові формули факторного аналізу:

$$\Delta\Pi = \Delta\Pi_{MD} - \Delta\Pi_{C_{пост}}, \quad (4.18)$$

$$\Delta\Pi_{MD} = \Delta MD, \quad (4.19)$$

$$\Delta\Pi_{C_{пост}} = -\Delta C_{пост}. \quad (4.20)$$

Результати факторного аналізу маржинального доходу та прибутку необхідно оформити у вигляді таблиці 4.2

Таблиця 4.2 – Факторний аналіз прибутку, грн

Назва факторів	Розмір впливу
1 Постійні витрати	$\Delta\Pi_{C_{пост}}$
2 Маржинальний дохід, у тому числі за рахунок впливу	ΔMD
2.1 обсягу виробництва (реалізації)	ΔMD_V
2.2 ціни на вироби	$\Delta MD_{ц}$
2.3 змінної собівартості виробів	$\Delta MD_{C_{зм}}$
Усього вплив первинних факторів	$\Delta\Pi = \Delta\Pi_{C_{пост}} + \Delta MD_V + \Delta MD_{ц} + \Delta MD_{C_{зм}}$

Розділ 5

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Завдання

За вихідними даними додатків А, В, Г виконати аналіз фінансового стану підприємства, результати аналізу звести до таблиць 5.1, 5.2, 5.3 та зробити висновки.

Методичні вказівки до розв'язання завдання

1 Розрахувати показники, які характеризують стан дебіторської та кредиторської заборгованості:

- темп росту дебіторської та кредиторської заборгованості
- коефіцієнти та тривалість обігу дебіторської та кредиторської заборгованості

Результати розрахунків звести до таблиці 5.1. Порівняти значення відповідних показників із середньогалузевими (додаток Г), зробити відповідні висновки.

2 Розрахувати показники ліквідності, результати розрахунків звести до таблиці 5.2; порівняти значення показників ліквідності підприємства за три дати балансу та з середньогалузевими значеннями (додаток Г), зробити висновки, відповідаючи на такі питання:

- чи є підприємство платоспроможним;
- чи є підприємство ліквідним, наскільки воно ліквідне (висока, низька ліквідність);
- як виглядають показники ліквідності підприємства порівняно з середньогалузевими;
- які фактори вплинули (чи могли вплинути) на зміну ліквідності впродовж часу.

3 Розрахувати показники фінансової стійкості, результати розрахунків звести до таблиці 5.3; порівняти значення показників за три дати балансу, значення відносних показників порівняти з відповідними середньогалузевими значеннями. Зробити висновки.

4 Зробити загальний висновок щодо фінансового стану підприємства, дати його оцінку: “кризове становище”, “незадовільний”, “задовільний”, “добрий”, “відмінний” фінансовий стан.

Тривалість обігу дебіторської ($D_{ДЗ}$) та кредиторської заборгованості ($D_{КЗ}$) розраховується за такими формулами:

$$D_{ДЗ} = \frac{T}{K_{ДЗ}}; \quad D_{КЗ} = \frac{T}{K_{КЗ}}, \quad (5.1), (5.2)$$

де T – величина періоду, що аналізується, $T = 360$ днів, якщо аналізується річний період;

$K_{ДЗ}$, $K_{КЗ}$ – коефіцієнти обігу відповідно дебіторської та кредиторської заборгованості.

Таблиця 5.1 – Аналіз показників, що характеризують стан дебіторської та кредиторської заборгованості

Показник	Значення					Темп росту, %
	на 1.01._р.	на 1.01._р.	за ___ рік	на 1.01._р.	за ___ рік	
1	2	3	4	5	6	7
1 Дебіторська заборгованість, тис. грн	x	x	x	x	x	x
2 Кредиторська заборгованість, тис. грн	x	x	x	x	x	x
3 Тривалість обігу дебіторської заборгованості по підприємству, дн	_*	-	x	-	x	x
4 Тривалість обігу кредиторської заборгованості по підприємству, дн	-	-	x	-	x	x

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5	6	7
5 Тривалість обігу дебіторської заборгованості у середньому по галузі, дн	-	-	x	-	x	x
6 Тривалість обігу кредиторської заборгованості у середньому по галузі, дн	-	-	x	-	x	x
*" – " – значення не заповнюється						

$$K_{ДЗ} = \frac{B_p}{\overline{ДЗ}}, \quad K_{КЗ} = \frac{B_p}{\overline{КЗ}}, \quad (5.3), (5.4)$$

де B_p – виручка від реалізації за період, що аналізується;

$\overline{ДЗ}, \overline{КЗ}$ - середня за період величина дебіторської та кредиторської заборгованості відповідно.

Якщо за період аналізу обирається рік, то

$$\overline{ДЗ} = \frac{ДЗ^{нр} + ДЗ^{кр}}{2}, \quad (5.5)$$

де $ДЗ^{нр}, ДЗ^{кр}$ – розмір дебіторської заборгованості відповідно на початок та на кінець року.

Відповідно розраховується і середньорічний розмір кредиторської заборгованості.

Показники ліквідності розраховуються за такими формулами:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{ал}$)

$$K_{ал} = \frac{ГК}{ПО + ДМП^*}, \quad (5.6)$$

де ГК – грошові кошти та їх еквіваленти;

ПО – поточні (короткострокові) обов'язки;

ДМП* - доходи майбутніх періодів, у частині, яка буде сплачена протягом 12 місяців з дати балансу;

- коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{шл}$)

$$K_{шл} = \frac{ОБ + ВМП^* - ЗП}{ПО + ДМП^*}, \quad (5.7)$$

де ВМП* - витрати майбутніх періодів у частині, яка буде списана впродовж 12 місяців з дати балансу;

ЗП – запаси;

- коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{пл}$)

$$K_{пл} = \frac{ОБ + ВМП^*}{ПО + ДМП^*}. \quad (5.8)$$

Показники фінансової стійкості розраховуються за такими формулами:

наявність власних джерел обігових коштів (ВОК):

$$ВОК = ОБ + ВМП^{**} - (ПО + ДМП^{**}), \quad (5.9)$$

де ВМП** - витрати майбутніх періодів у частині, яка буде списана за період більше, ніж один рік;

ДМП** - доходи майбутніх періодів у частині, яка буде сплачена за період більше, ніж один рік.

Надлишок або нестача власних джерел обігових коштів у запасах ($\pm ВОК$)

$$\pm BOK = BOK - ЗП. \quad (5.10)$$

Частка власних джерел обігових коштів у запасах (% $BOK_{зп}$)

$$\% BOK_{зп} = \frac{BOK}{ЗП} * 100\% . \quad (5.11)$$

Таблиця 5.2 – Аналіз показників ліквідності

Показник	Значення по підприємству			Середньогалузеве значення		
	1.01._р.	1.01._р.	1.01_р.	1.01._р.	1.01._р.	1.01_р.
1 Коефіцієнт абсолютної ліквідності						
2 Коефіцієнт швидкої ліквідності						
3 Коефіцієнт поточної ліквідності						

Таблиця 5.3 – Аналіз показників фінансової стійкості

Показник	Значення по підприємству			Середньогалузеве значення		
	1.01. р.	1.01. р.	1.01 р.	1.01. р.	1.01. р.	1.01 р.
1 Наявність власних джерел обігових коштів (ВОК), тис. грн						
2 Надлишок (+), нестача (-) власних джерел обігових коштів (\pm ВОК), тис. грн						
3 Частка власних джерел обігових коштів у запасах (% $BOK_{зп}$), %						

ПИТАННЯ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1 Види аналізу господарської діяльності підприємств. Принципи аналізу господарської діяльності. Взаємозв'язок аналізу з іншими науками.

2 Класифікація системи показників, які використовуються в аналізі господарської діяльності. Традиційні прийоми, які використовуються в аналізі господарської діяльності.

3 Класифікація факторів. Розв'язання завдань з використанням різних методів факторного аналізу. Інтегральний метод. Використання економіко-математичних методів в аналізі господарської діяльності.

4 Основні вимоги до організації аналітичної роботи на підприємстві. Організаційні етапи аналітичної роботи на підприємстві. Організаційні форми та виконувачі аналізу господарської діяльності підприємства. Інформаційне забезпечення аналізу. Підготовка та аналітична обробка вихідних даних в аналізі господарської діяльності. Документальне оформлення результатів аналізу.

5 Сутність, джерела господарських резервів, їх класифікація. Принципи пошуку та розрахунку господарських резервів.

6 Аналіз обсягу реалізації продукції. Аналіз факторів та резервів росту обсягу виробництва та реалізації продукції.

7 Аналіз зовнішніх умов виробництва.

8 Аналіз показників складу, структури, стану основних фондів. Аналіз забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними фондами. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Аналіз трудомісткості продукції. Аналіз резервів зниження матеріаломісткості продукції та підвищення ефективності виробництва.

9 Класифікація витрат. Аналіз витрат на 1 гривню товарної продукції. Аналіз собівартості найважливіших виробів.

10 Факторний аналіз валового прибутку.

11 Загальна оцінка структури та динаміки майна підприємства та джерел його утворення. Методи відтворення кризового фінансового стану.

12 Аналіз впливу зміни ціни, собівартості, обсягу та структури виробництва на маржинальний дохід та прибуток від випуску та реалізації. Аналітичне обґрунтування рішень щодо прийняття замовлення з нижчою ціною реалізації; вибір варіанта технології виробництва.

13 Система показників оцінки ефективності роботи підприємства. Пошук резервів підвищення інтенсифікації та ефективності виробництва. Порівняльна комплексна оцінка інвестиційної привабливості регіонів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Бровина, Т.М. Теория экономического анализа [Текст]: учеб. пособие / Т.М. Бровина. - 2-е изд., испр. и доп. - Архангельск: Изд-во АГТУ, 2006. - 149 с.

2 Грабовецький, Б.Є. Економічний аналіз [Текст]: навч. посібник / Б.Є. Грабовецький. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.

3 Дикань, В.Л. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств залізничного транспорту [Текст]: підручник / В.Л. Дикань, В.В. Компанієць, І.Л. Назаренко. - Харків: УкрДАЗТ, 2013. - 504 с.

4 Дикань, В.Л. Економіка підприємства [Текст]: учеб. пособие / В.Л. Дикань, Е.В. Шраменко, Н.В. Якименко. – Харьков: УкрГАЗТ, 2012. – 274 с.

5 Івахненко, В.М. Курс економічного аналізу [Текст]: навч. посібник / В.М. Івахненко. – К.: КНЕУ, 2001. —207с.

6 Кожанова, Є.П. Економічний аналіз [Текст]: навч. посібник для студентів екон. спец. усіх форм навчання / Є.П. Кожанова, І.П. Отенко. – Харків: ВД «Інжек», 2005. – 340 с.

7 Коробов, М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств [Текст]: навч. посібник / М.Я. Коробов. - К.: Знання, 2000. - 378 с.

8 Костенко, Т.Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства [Текст]: Навч. посібник / Т.Д. Костенко, О.Є. Підгора, В.С. Рижиков, В.А. Панков. А.А. Герасимов, В.В. Ровенська. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

9 Любушин, Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия [Текст]: учеб. пособие для вузов / Н.П. Любушин, В.Б. Лещева, В.Г. Дьякова; под ред. проф. Н.П. Любушина. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. - 471 с.

10 Савицкая, Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия [Текст]: учебник / Г.В. Савицкая. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНРФА – М, 2009. – 538 с.

11 Череп, А.В. Економічний аналіз [Текст]: навч. посібник / А.В. Череп. – К.: Кондор, 2005. – 160 с.

12 Шеремет, А.Д. Комплексный анализ хозяйственной деятельности [Текст]: учебник / А.Д. Шеремет. – М.: Изд-во ИНФРА–М, 2008. – 200 с.

Додаток Г
Середньогалузеві значення показників, що характеризують
фінансовий стан промислових підприємств

Таблиця Г.1 – Показники, що характеризують ефективність використання активів та капіталу промислових підприємств

Назва показника	Значення за роками	
	1-й рік	2-й рік
1 Тривалість обігу дебіторської заборгованості, дн	154	128
2 Тривалість обігу кредиторської заборгованості, дн	229	219

Таблиця Г.2 – Показники, що характеризують фінансовий стан промислових підприємств

Назва показника	Значення за датами		
	1.01 р.	1.01 р.	1.01 р.
1 Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,043	0,05
2 Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,62	0,58	0,64
3 Коефіцієнт поточної ліквідності	1,31	1,43	1,72
4 Частка власних джерел обігових коштів у запасах, %	41,4	4,33	58,12

